

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cæremoniale FF. Minorum Strictioris Observantiæ Almæ
Provinciæ Saxonæ S. Crucis**

Sächsische Franziskanerprovinz vom Heiligen Kreuz

Nevhsii, 1706

VD18 10502327

Titvlvs IX. De Inclinationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71672)

TITVLVS IX.

De Inclinationibus.

1. **T**Riplex datur inclinatio sub Officiis Divinis ut Parte 4. dictum est. Una capitis, altera humerorum. 3tia ipsius corporis per profundam incurvationem, profunda autem incurvatio censetur illa, si manus ad genua, si extenderentur, possent pertingere.

2do. Quando ab his qui in stallis stant versus altare fit inclinatio, non fiat profunda sed pro rei exigentia, humerorum aut capitis tantum. Notandum tamen, quod ad nomen *JESUS, & Sanguis Christi*: inclinetur, quasiatur, profundè, si versus chorum, mediocriter si versus altare.

3tio. Versus altare mediocriter inclinatur: ad *Humiliate capita vestra Deo*. In fine Collectarum ad illa verba *Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.* vel, *Qui tecum vivit & regnat, &c.* vel, *Qui vivit & regnas* usque ad *Per omnia secula, &c.* exclusive & universaliter ad omnes Collectas sub quibus chorus stat versus altare, sive: *Per eundem Christum Dominum nostrum*, sive per *Qui vivit & regnas, &c.* concludantur. Fit inclinatio, item in Missa ad intonationem Hymni Angelici *Gloria in Excelsis Deo*. Ad *Credo in unum Deum*. Ad benedictionem vero in fine Missæ, idem est ad verba, & *Verbum caro factum est* genuflectatur: unde Cantor Antiphonam *Hec est*, non incipiat, nisi post lecta præ dicta verba. Cantores in medio Antiphonas offerentes altari ante & post oblationem profunde & ei cui offerunt mediocriter inclinant, is cui offertur offerenti caput inclinat si sint paris conditionis. Si verò Offerens sit Sacerdos, & Accipiens non sit, tum Accipiens etiam mediocriter se inclinat Offerenti. Toties, quoties altare majus transeunt, fit profunda inclinatio. Nisi sit expositum **Venerabile**, tum enim flectitur. Nota: inter altare & pulpitum non transitur. Venientes ad domum Capitularem & exeuntes aut per medium vel in aliis locis publicis crucem,

imaginem B. M. V. &c. transeuntes mediocrem faciunt reverentiam. Item Fratres inter se : sive accedentes, recedentes aut transeuntes saltem per capitis inclinationem & caputij depositionem, nisi personæ dignitas majorem requirat, reverentiam faciant. In Matutinis ad benedictiones ante Lectiones & sub clausulis dum dicitur : *Tu autem Domine, &c.* Lector profunde inclinatur. In Prima vero & Completorio, quia Lectiones breves Versicularius suo legit loco, tantum inclinatur mediocriter.

4. Officiator in initio omnium Horarum, postquam dixit *Deus in adjutorium, &c.* & sub initio Collectarum ad *Oremus*, & quotiescunque occurrit in Collecta nomen *JESU, Mariae, Francisci*, caput cruci inclinatur. In reliquis inclinationibus conformabit se choro, nisi quod dum stat in stallo suo transverso ipse versus altare, etsi alij ad se conversi inclinent. Item Versicularij, Cantores, alique postquam Antiphonam, Psalmum aut Hymnum inceperunt versus altare inclinant, quod observandum etsi chorus ad se conversus inclinatur, v. g. ad *Ave maris stella. Salve Regina, &c.* Caput quoque inclinant omnes generaliter toties, quoties in choro stantes se ad altare majus convertunt, vel ab eo se avertunt. Pro quo tamen observandum, ut dum se ab altari avertunt ad faciendam reverentiam v. g. ad nomen *Mariæ, Francisci, &c.* Ant dum se ad altare convertunt, mox facienda sit reverentia v. g. ob clausulas finales Collectarum, tunc ratione aversionis aut conversionis ad altare, non debet fieri alia distincta inclinatio.

5. Versus chorum mediocriter inclinatur humerorum incurvatione ad nomen *MARIÆ*, quod si sanctissimum hoc nomen sub Missa in Evangelio cantatur, versus altare inclinatur. Item ad illa verba : *Salve sancta parens. O gloriosa Domina. Ave maris stella. Regina celi. Salve Regina. Alma Redemptoris. Ave Regina cælorum*, si ad supra dicta statur. Ad clausulas Antiphonarum, *Pro nobis Christum exora. Ora pro nobis Deum.* Item ad Antiphonas *Salve sancte pater. S. Franciscus*, & quotiescunque hoc sanctum nomen exprimitur.

6. Versus chorum profunde inclinatur, quotiescunque legitur sub Officio Divino *Pater noster. Ave Maria. Credo*, nisi ob temporis

occurrentiam sit flectendum. Quodocunque nominatur *Sanctissima Trinitas*, sive in fine Psalmorum, Hymnorum, vel in Antiphonis, Responsoriis, aut alio quocunque modo. Excepto *Symbolo Athanasii*, ubi ob nimias inclinationes alioquin faciendas sufficit detecto capite stare & inclinare in fine ad *Gloria Patri, &c.* Quotiescunque nominatur nomen *IESU, & Sanguis Christi*, si versus chorum stetur. Ad *Sit nomen Domini benedictum*, in Prima. *Dominus nos custodiat*, in Completorio. Semper ad *Gloria Patri*. Ad ultimum Versum omnium Hymnorum terminantium ad *Ss. Trinitatem*. Ad Confessionem tam Sacerdotis, quam chori. Ad absolutionem *Misereatur, &c.* Ad *Indulgentiam, &c.* Ad primam Collectam Missæ & post Communionem. Ad primam Collectam Vesperarum & Laudum, & Collectam aliarum Horarum. Ad *Pater noster*, & Collectam sub absolutione pro defunctis. Ad illa verba Hymni Angelici *Adoramus te. Gratias agimus tibi. Suscipe deprecationem nostram*. In Præfatione ad *Gratias agimus Domino Deo nostro*. In Symbolo ad *Simul adoratur*. Ad *Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu*. Post Completorium, dum stando legitur Salutatio B. M. V. dum prima vice pronuntiatum nomen *MARIÆ* mediocriter inclinatur, deinde ad dictum nomen ob continuas alioquin inclinationes, non amplius inclinatur, sed ad nomen *JESUS*, & ad *Verbum caro factum est*: fit profunda inclinatio. Et ad *O salutaris hostia*.

7. Cum sedetur, & aliqua leguntur, ad quæ stantes vel flecterent, vel profunde inclinarent, ut in Missis de cruce, dum Epistola cantatur, *In nomine IESU omne genu flectatur*, sufficit caput inclinare. Dum in Officio pronuntiatum nomen Sancti illius, de quo est Officium, caput inclinatur, quæstatur.

8. Sub precibus Capitularibus ad primam Collectam. Post mensam ad *Gratias agimus tibi*. Ad *Benedictus Deus in donis suis, &c.* Ad *Retribuere dignare, &c.* Ad *Sit nomen Domini benedictum*, semper Ad *Pater noster* versus se invicem profundè inclinant.

9. Notandum quando præscribitur inclinatio capitis, id non ita stricte intelligendum est, saltem pro ijs qui assistunt in choro, ut tantum

tum

tum fiat præcise ipsius capitis inclinatio, sed insuper requiritur aliqua-
lis, etsi non totalis inclinatio humerorum. Transseuntes per chorum
dum hic versus se inclinat, etiam illi inclinando se choro conforment.

TITULUS X.

De modo standi.

I. Versus chorum stant omnes, ad, Invitatorium, Hymnos, Psalmos
omnes. Dum sine notis sit Officium, quando autem flecten-
dum vel sedendum dicitur suis locis. Ad Antiphonas, Versiculos,
absolutiones. Ad benedictiones in Matutino, ad primam 4tam &
septimam, etiam ad nonam, si nona Lectio sit Homilia. Ad Respon-
soria stant Cantor & Versicularius, qui illa legunt choris alternantibus
pro singulis Nocturnis incipiendo à primo. Sub textu Evangelico,
donec dicatur *Et reliqua*. Quid agendum ad nonam Lectionem in
Matutinis solemnibus, quando Prælatus est Officiator, proprio loco
dictum est. Ad *Te Deum laudamus*. *Nonum Responsorium*. *Cantica*.
Benedictus. *Magnificat*. *Nunc dimittis*. Ad Lectiones & Respon-
soria in Officio parvo *B. M. Virginis*. Ad Symbolum Athanasij, Re-
sponsoria brevia & Lectiones breves, excepto Versiculario, qui stat
versus altare, ad *Dominus vobiscum* ante Collectam Horarum. Ad
Benedicamus Domino. Ad *Fidelium anime*, in fine Horarum. Ad illa
verba Confessionis Officiatoris *Et vobis Fratres* usque ad *Ideo precor*.
Et iterum, ad *Et vos Fratres* usque ad absolutionem *Misereatur tui, &c.*
inclusivè. Ad Antiphonas finales & Versiculos de S. Maria tempo-
re Paschali, & extra illud, diebus Dominicis, à Completorio sabbati,
idem est de Salutatione Angelica post Completorium. Ad *Divinum*
auxilium, &c. *Cælorum candor*. *Vos Sancti*, & in Laudibus & Vesp-
ris ad omnes Commemorationes & Suffragia. Ad Psalmos & preces
Capitulares, ad Benedictionem & Gratias post mensam.

2. Sub Missa versa ad invicem facie statur ad *Asperges* : vel *Vidi*
aquam.